

Latweefchu Uwises.

Ur augstas Eeweschanas = Kummiffiones sianu un nowehleschanu.

Nr. 44. Zettortdeenâ 3schâ Novembera 1832.

Basnizas notikkumi.

Schinnis awisēs wehl japeeminn par diwi jaunem mahzitajeem, kas isgahjuschâ waffarâ Kursemnē tappe eefwehtiti un eewesti.

Leepajas Wahzu draudses zeenigš mahzitais, Preiss wahrda sawa wezzuma deht paligu bija isluhdsees, un serwin to gohdigu un labbi mahzitu fungu Rienig israudsijees. Wilsats itt preezigi wezza mihlota mahzitaja luhgschanu paklaufija; jo tam jaunam mahzitajam, kas Leepaja dsimnis un wisseem pasihstams, bija wiffadi labba flawa, un tabehl winnu ar preeku usnehme.

Jebfchu wiffi jauni mahzitaji allasch Zelgawas Wahzu basniza tohp eefwehtiti, tomehr Superdenta fungš, kam pehz sawa augsta einmata schis darbs nahkabs, us wilssehtneeku luhgschanu to Rienig fungu Leepajas basniza eefwehtija, un pats to spreddiku turreja. Tas bija tanni 26tâ Zuhni mehnescha deenâ, un tanni 28tâ Zuhni bija ta eeweschana. Abbejās deenās bija pilna basniza, un arri kaiminu mahzitaji bija fanahkuschi, gan zeenigam Superdenta fungam pee eefwehtischanas un eeweschanas palihdseht, gan to wezzu un jaunu mahzitaju mihledami.

Lai Deews to wezzu mahzitaju wehl ilgafi usturr, draudsei par preeku un swehtibu! un tam jaunam lai klausitaju firdis atwerrahs un padohdahs!

Tanni 4tâ Septembera deenâ Leelâ Kruhtenē ohtrš mahzitais, kas jau papreefschu Zelgawâ bija eefwehtihš, sawa basniza tappe eewesti. Schim gohdigam mahzitajam irr Panf wahrds. Pateesi! winsch sawai draudsei buhs labs gans. To wiffi, kas winnu pasihst, drohschi zerre. Dauds kaiminu mahzitaji fanahze muischâ un pawaddija jaunu mahzitaju basniza preefsch altara.

Pehz kad zeenigš Superdenta fungš us jaunu mahzitaju un us draudsi derrigus un firdigus wahrds bija runnajiš, tad pats jauns mahzitaš turreja labbu spreddiku preefsch Latweefchu un Wahzu draudses. Leels preeks bija wisseem mahzitajeem un laudim par to masu bet itt jauku basnizu, ko augsti zeenijams dsimtskungs, von Buttler, tã bija pahrtaijijis, kã to warreja par jaunu faukt.

Lai Deews daudš tahdu fungu un basnizas preefschneeku dohd, kas basnizas gohdã turr, un ne atraujahs, ir gruhã laikã par to ruhpetees, kã Deewa nammi, kur dwehseles tohp apkohptas, kur Deewa gohdš un Jesus wahrds tohp fluddinahts, peenahkamã gohdã un jaukumã stahw! Jkkatram kristigam zilwekam firds no preeka lezz, kad reds, kã Lutteru basnizas tohp gohdã turretas un gresnotas, tã kã mehš to pee zittahm basnizahm redsam.

Deews lai nu mahzitajeem palihds, Kristus awis labbi ganniht, un labbu fehflu isseht, kas muhschigus auglus nefs!

No glahbschanas bakku eepohfeschanas.

No wiffahm slimmibahm, kas pee zilwekeem rohnahs, neweena naw til breefniga un bailiga, ka bakkes jeb puhteles. Tas irr redsehts, ka no 10 zilwekeem, kas ar bakkehñ gulleja, 2, 3, 4 ir 5 nomirre. Halle pilsehtã, Sakschu semmē, tanni 1792trã gaddã no 2151 slimmeem, kam bakkes bija, 430 nomirre, tas irr no peezeem weens; 280 palikke wahji un neweffeli us wiffu sawu muhschu, un 7 tappe neredfigi. Tã warr spreest, ka ifgaddus desmitais jeb dirwipadesmitais zilweks ar bakkehñ nomirft. Gudri wihtri

irr isrehkinajuschi, ka Wahzseinné itgabbus 70,000 lihds 72,000 (lassi septindefmit un divi tuhstoschi), un eeksch wiffas Ciropa semmes lihds 400,000 (lassi: tschetrsimttuhstoschi) zilweki ar bakkehni nomirruschi.

Gan breefnigi; bet lai mehns tam schehligam Deewam, un turkshat arri teem gudreem un mihligeem zilwekeem pateizam, kas irr atradduschi, us kahdu wihs no schihs breefnigas slimmibas warr glabhtees, un to galla warrbuht arri wiffai isdeldeht. No nejauschi tappe mannihts, ka tahs seekalas no tahm pubtelehm, kas pee gohwju tesineneem rohnahs, kad tahs zilwekeem peelihp, tohs no tahs peelihpschanas to ta fauktu behrnu bakku glabhj un pasarga. Weens Englenderu dakters, ar wahrdu Edward Jenner bija pirmais, kas tanni 1789ta gadda atradde, ka tee, kam schahs gohwju bakkes eepohetas jeb eedehtitas tohp, zilweku bakkes wairs nebabbu — tapehz tahs arri glabhjamas, jeb gohwju bakkes tohp fauktas. Winsch bija tas pirmais, kas scho leetu skaidri ismekleja un mahzija, un ta dauds tuhstoschus zilwekus no nahwes jeb no meefas samaitaschanas glahbis.

Scho glabhjamu bakku eepohteschana irr tahda. Mass afs nasis tohp pascha galla ar gohwju bakku seekalahm apraipihts, un tahs elfona wirspuffe appasch wirsahdu listas. Tas duhreens dauds nefahp, ta ka zitti behrni to nemas ne manna.

Trescha jeb peektâ deenâ ta weeta fur tas duhreens taifhts irr, pa farkana mettahs. Sesta deenâ schinni farkanâ weeta masa wahts isbirahs; septitâ deenâ ta wahts tohp leelaka, un eekschâ druzin slajuma rahdahs. Astotâ deenâ wehl peenemmahs, un nu wissapfahrt gaischi farkans rinkis mettahs, wahts tuhst un irr zeeta un karsta. Ap scho laifu rohnahs fahpes paduffe, pee zitteem karstums, slahpes, pagurschana, bahlums, un ehdeens nesmekke. Bet weenpadefmitâ deenâ irr wiss pagallant, un retti behrens tif slims tohp, ka grihb gultâ eet, un zitti itt nekahdas fahpes nemanna. Weenpadefmitâ deenâ tas farkanums subd, patti wahts farkiht, tohp fausa, un lihds 14to deenu nekâs ne

paleek ka zeeta, bruhna misa, kas drihs wiffai nokriht.

No schahm wahtim tiffai tif dauds isbirahs, ka duhreeni taifiti. Wiffuwairak 3 woi 4 duhreenus taifa, no kurreem 3 woi 4 wahtis zetlahs. Weena patti glahbschanas bakke pasarga prett behrnu bakkehni; bet dakteri mehds wairak eepohteht, ka jo drohschafi warretu buht.

Daschureisi starp 10to un 16to deenu zittâs weetas farkani, spizzi, masi pumpumi mettahs, kurrus „pehz bakkes“ fauz, kas ilgi stahw un behrnus slimmus darra. Bet wiffuwairak tahs ahtri subd.

Bet daschu reisi arri noteek, ka tahs eepohetas bakkes nepeekerrahs, un tad nekahdas, jeb tiffai leekas wahtis isbirahs. Tahdas leekas gohwju-bakkes neglahbj no zilweku bakkehni, un neneeka ne lihds. Tapehz tiffai no ihstena prahtiga daktera wajaga list pohteht, kas to leetu proht, un tahdas leekas bakkes no ihsteneem proht ischkirt; un tapehz ne buhs dohmaht, bakku eepohteschana wiffai nederriga effoht. Jo ta irr drohscha un sinnama leeta, ka neweens behrens jeb zits zilweks, kam labbas gohwju-bakkes tappe eepohetas, pehzak zilweku bakkes dabbujis.

Schahs gohwju bakkes warr ir itt fihkeem behrnineem, kas tiffai pussgaddu wezzi, drohschi list eepohteht. Ir par wahjeem un newesseleem neneeka jabihstahs.

Tapehz, kam behrni irr, kas wehl naw ar zilweku bakkehni isgullejuschi, tas lai jelle steidsahs, teem glabhjamas bakkes list eepohteht. Kas to nedarra, tee irr paschi wainigi, kad winnu behrni zilweku bakkes nomirft, jeb neredfigi, jeb newesseli tohp. —

Bet, klausifim wehl zittus eemeflus, kas prett gohwju-bakku eedehtischanu tohp zelti.

Daschi fakka: Ta effoht tahda jauna leeta, un arri nemas newarroht taifni fazziht, woi glahbschanas bakkes arri pateesi palihds.

Pee mums ta gan wehl jauna leeta irr; bet zittâs semmes ne, fur jau tehwi tehwi to irr peedshwojuschi un apstiprinajuschi, ka us to warr palautees, ka gohwju-bakkes prett zilweku bakkehni glabhj un pasarga. No dauds tuhstoschus zilwekeem, kam labbas bakkes

tappe eepohetas, neweens zilweku bakkes nomirris.

Zitti runna: Tatschu daschi behrni pehz pahzeestahm taistahm bakkehm, wehl behrnu bakkes effoht dabbujuschi.

Zas naw teef. Zo tee isittumi un pumpumi kas pehzak gan warr mestees, naw bakkes, un ar tahm neweens zilweks nemirft. Kad nelihdsetu, tad paschi Rehnini neliftu farvus behrnus ar bakkehm pohteht, un waldischanas to nepawepletu, zaur ko zilweki warr mirt.

Wehl zitti fakka: Zas behrneem sahpoht, urtas ne effoht pareisi, ka winneem flummibas taifa.

Za irr sineeklu leeta. Kad zaur masahm un ihfahm sahpehm warr dsihwibu un wesselibu glahbt, kas tad par tahm rehkmahs?

Zitti arri ta fakka: Glahbschanas bakkes gan labbas un derrigas; bet tahs wajaga no paschahm gohwim, un ne no zilwekeem nemt.

Bet tahs glahbschanas bakku seekalas irr arween labbas un paturr sawu spehku, jebtschu tahs arri zilwekam eepohtetu, un atkal no ta nemtu un zittam eedehtitu. Wahzsemme, fur tik dauds zilweki tohp pohseti, tahs bakku seekalas arween no eepoheteem zilwekeem tohp nemtas, un tatschu derr.

Lai tadehl jelle wiffi laudis ifdeenas jo wairak atsiht, kahda labba un derriga leetu glahbschanas bakku eepohetschana irraid, un saweem behrneem scho labbumu ne atrauj.

Jauneklis un firmajs tehws.

Kahds jauneklis ar prah' un mannu

Un korstu firdi lassijis,

Ko Wahzu grahmatas ar wahrdu skannu

Dasch gudrineeks bij isteizis,

Ztt warren brihnijahs par angstahm fohlahm

Kas zilwekeem spehji tahbu spehku doht,

Ka zaurinnast, la teiz, tee wiffu proht,

Ko mulkifchi mehst tikkai tizzeht fohlam.

Dee firma tehwa peestahjees,

Wiasch jautaja: Teiz, tehtih, bailigs prassu,

Ka gan schee gudree, ko no winncem lassu,

Irr eespehjuschi mahjitees?

Kur nehmuschi tee gudribu tik plaschu

Ztt wiffu sinnast pilnigi,

Ka tee — Deews peedohd grehku! — gudraki

Urr schkeetahs jau pah Deewa garru paschu?

„Kas gudraks buht pah Deewu schkeetahs,

„Uk dehlin,“ wezzajs teize, „tas

„Jau tadehl ne sinn leelas leetas,

„Ka neeku proht no tizzibas.“

— pB.

Teefas fluddinaschanas.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Balsis ic. ic. ic., tohp no Kulbigas aprinka teefas, — pehz to, ka tas mahlberis Kristian Teodoht Schienemann to atstahntu mantu ta nelaika zittahrtiga Brozzenes muischastlunga Heinrich Schienemann usnehmis, un tadehl teefas fluddinaschanu luhdsis, — wiffi tee, kam lautkahdas taisnas prassichanas no tahs atstahntu mantas ta nelaika Heinrich Schienemann buhtu, usaizinati, lai tee, pee saudeschanas sawas teefas 2 mehneschu starpa, un wiswehslaki lihds 7to Dezember, kas tas weenigais un isflehdsamais termihns buhs, ar sawahm prassichanahm un taisnahm peerahdischanahm pee schihst teefas, ta la peenahkash, aifauzahs; ar to pamahzichanu, ka tas, kas schiini termihna ne peeteiftohs, ar sawahm prassichanahm nekad wairs ne taps peenemts, un tahs nosaudehs. Zurklaht tohp tee parradneeki ta nelaika Heinrich Schienemann zaur scho usaizinati, lai tee tanni pascha termihna sawus parradus pee schihst teefas taisnu usdohd, pee strapes, kaschee parradi, kad pehz taps ismeklett, diwofahrtigi taps eedsihti! To buhs wehra nemt!

Kulbigas aprinka teefa, 29ta September 1832. 2

(L. S.)

Affessers Henking.

(Nr. 712.)

Siltehrs Gunther.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Balsis ic. ic. ic., tohp no Subres pagasta teefas wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu prassichanas pee to mantu ta lihdschinniga saineeka Sarrinu Adrian Zehkaba buhtu, kurfch sawas mahjas inventariuma truhfuma un nespehziabas labbad atdewis, un par furra mantu zaur schihst deenas spreedumu konkurse nolikta, usfaukti, pee saudeschanas sawas teefas eeksch to starpu no 8 neddelahm un wiswehslaki lihds to 12tu Novembera f. g., kas par to weenigu un isflehdjamu terminu no-

litts tappis, pee schihs pagasta teefas peeteiktes un tad to fagaibht kas pehz likkumeem taps spreesis.

Suhres pagasta teefa 17tâ September 1832. 1
(L. S. W.) ††† Krahzin Jannis, pagasta wez-
zakais.

(Nr. 64.) E. Jacobsohn, pagasta teefas frib-
weris.

Uß pawehleschamu tahs Keiserikas Majesteetes, ta Patwalbineeka wiffas Kreewu Walsts ic. ic. ic., tohp no Wirgas pagasta teefas wiffi tee, kam lahbas taisnas parradu praffischanas pee teem faimneekem Kanderu Pehtera un Bruweru Lappina buhtu, par kurre mantahm, dehl inventariuma truhkuma un zit-
teem parradeem konkursis noliktis, usfaukti, pee sau-
deschanas sawas teefas eeksch to starpu no 8 nedde-
lahm un wisdwehlaki lihbs to 17tu Dezembera f. g.,
kas par to weenigu un isflehdsamu terminu noliktis
tappis, pee schihs pagasta teefas peeteiktes, un tad
to fagaibht, kas pehz likkumeem spreesis taps.

Wirgas pagasta teefa 22trâ Dktobera 1832. 3
(S. W.) ††† Pintil Fehkabs, pagasta wezza-
kais.

(Nr. 65.) F. F. Goebel, pagasta teefas frib-
weris.

Eeksch Kursischu muischu pagasta weens gaischi beh-
ru firge, 4 eeksch 5tu gaddu wez, no weena sweescha
tschiggana atfahst. Kam taisnas parahdischanas pee
schahda firga irr, lai astonu neddelu starpa, no ap-
patschrafftitas deenas pee schahs pagasta teefas peetei-
zahs un fagaida prett maksas un mitteflu atlihdffina-
schanu sawu peederrunu atdabbuht; bet pehz scho lai-
ku tas firge uhtropè pagasta lahdei par labbu pahre-
dohts taps.

Kursischu pagasta teefa 22trâ Dktobera 1832. 3
(S. W.) ††† Saule Niffelis, pagasta wezzakais.
(Nr. 121.) L. Schmidt, pagasta teefas fribweris.

Zitta fluddinafchana.

Zanni nakti starp 25to us 26tu Dktober deenu
Krummefsu mahjâs, kas pee Kerklinu muischas pee-
derr, 2 gaddu wez wallakis (isruhnihts firge), sagt.
Winfch irr widdujadâ augumâ, gaischi pahtajs, ar
baltu bleffi us peeres, tschetrachm baltahm kahjahm
lihbs lohzeffi, us muggura, fur aste fahkabs, ar diwi
pirksta plattu baltu fribpi, melli asti un sareem, kas
us labbu pussi gull, un labba auß weena pirksta plat-
tumâ eegreesta. Kas scho firgu atfappehs, jeb Ker-
klinu muischu taisnu sinu no ta dohs, labbu pateizi-
bas naudu dabbuhs. Kerklinu muischas waldifchana,
27tâ Dktober 1832. 3

Naudas, labbibas un prezzu tirus us plazzi. Nihgè tanni 24tâ Dktobera 1832.

	Sudraba			Sudraba	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
3 rubli 66 fap. papihru naudas gelbeja	1	—	1 pohds kannepu tappe maksahst ar	1	—
5 — papihru naudas	1	36	1 — linnu labbakas surtes — —	2	5
1 jauns dahlderis	1	31	1 — — flitakas surtes — —	1	80
1 puhrs rudsu tappe maksahst ar	1	30	1 — tabafa — —	—	60
1 — kweeschu — —	1	90	1 — dselses — —	—	65
1 — meeschu — —	1	10	1 — sweesta — —	2	20
1 — meeschu = putrainu — —	1	60	1 muzza filku, preeschu muzzâ — —	5	50
1 — ausu — —	—	65	1 — — wihschnu muzzâ — —	5	75
1 — kweeschu = miltu — —	2	40	1 — farkanas fahls — —	6	—
1 — bihdeletu rudsu = miltu — —	1	60	1 — rupjas leddainas fahls — —	5	50
1 — rupju rudsu = miltu — —	1	25	1 — rupjas baltas fahls — —	4	75
1 — firnu — —	1	40	1 — smalkas fahls — —	4	—
1 — linnu = sehklas — —	5	—	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un		
1 — kannepu = sehklas — —	1	25	warra nauda stahw ar papihres naudu weenâ		
1 — kimmenu — —	4	—	maxfa.		

Ist zu drucken erlaubt.

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostprovinzen: J. D. Braunschweig, Censor.